

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt LII. Pœnam talionis, in omnibus elementis redditam fuisse, è varijs
Scriptoribus sacris demonstratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

CAPVT LII.

Panam talionis, in omnibus elementis, redditam fuisse, è varijs Scriptoribus sacris demonstratur.

Nipsis quoque Sanctorum historijs saepe fit mentio, de hominibus, qui illis ipsis armis, aut instrumentis læsi sunt, quibus alios vel læserunt, vel lædere statuerunt; aut, vt dici solet, qui in caput suum lunam deduxerunt; idque in omnibus contigit mundi elementis. Atque vt ab aëre incipiam, in eo multa eiusmodi diuinæ vltionis euenerunt argumenta. Vt enim taceam de legione Fulminatrice, & telo trifurco cum alijs iaculis in hostem retortis, quis nescit, in montis Gargani Spelæo, vel iumentum, ope D. Michaëlis Archangeli, fuisse seruatum, sagittâ ad iaculantem remissâ? Si pecudem seruant Diui, atque ita tuentur, vt arma illis in arcum prauum fiant, percutiantq; eos, qui eam ad se confugientem persequuntur; quippe ni idem faciant hominibus cælitum opem implorantibus? Audi Gabrielem Biscoliam; Anno 718, inquit, *Pelagius Theodorici olim Spataris, fugiens impetum Sarracenorum, cum magnâ parte militia Gothorum, in Asurios se contulit montes, & speluncâ se cum illis continebat. Quo à Sarracenis audito, exercitus in eum mouent, sed primùm insidys appetendum putant, misso ad eum Oppâ Archiepisc. Toletano, Vuitize Regis Filio, qui magnis pollicitationibus illi deditiõnem suadeat. Ad quem increpitum magno animo respondit, se ope & intercessione Beatissimæ Mariæ Virginis, sperare cum illâ parua manu, gentem Gothorum, & fidem restauraturum, debellatâ illâ infinitâ multitudine Paganorum. Desperatâ deditiõne, portam spelunca sagittarij & fundibularij impetere ceperunt; sed diuino miraculo lapidibus & sagittis, ac iaculis retortis, maxima est eorum multitudo prostrata. Ex quo reliqui perterriti abeuntes, insequente Pelagio cum suis, pars trucidatur, Oppâ capto, pars in itinere per aspera montium, & per exundationem fluminum extinguuntur, &c. & paulò post: Porrò spelunca illa Dei Genitricis memoria dicata est, cuius quoque nomine nuucupari cœpta, dictâq; S. Mariæ de Conadongâ. Aëris hæc prodigiõsa iustitia est, iacula in iacentes repellentis, haud secus ac si in rupem incidissent; quæ merito iniustè pugnantes commouere debet, ad sagittas in pharetra*

L

Martyrolog.
Rom. & Martij

Psal. 77. 58

Gabriel Biscolia in Epitome Baroni-
ana. An 718

tra

Ferrarius 3.
Maij.

tra continendas. Apud Ferrarium, sacerdos quidam sanctus, cui Iuuenali nomen, Narniensibus ardentissimè fidem Christianam prædicauerat, in cuius rei mercedem impij illi eum adigere volebant, vt, Christo deserto, vana Numina veneraretur. Vt ergo eum cogerent idolothytum comedere, quidam per vim, & cultro os eius conatus est aperire. At, cultro se in manu eius vertente, ipse, qui lædere voluit, læsus est. Ob quod signum tam prodigiosum septem millia Ethnicorum, cum mulieribus & virginibus, conuersa sunt.

II.

Abduxit Ethnicos non modò à voluntate lædendi, sed etiam ab idolis, cum viderent cultrū in manu furentis se vertere, & lædere lædere cupientem; an non & nos debet absterrere à proximo nostro violando, cum intelligamus, mucronē, quem alijs obtendimus, diuinæ prouidentię iusticiā plerumque in nosmetipsos reflecti?

Psal. 36. 14.

Gladium euaginauerunt peccatores: intenderunt arcum suum; vt deiciant pauperem & inopem: vt trucident rectos corde. Gladium eorum intret in corda ipsorum: & arcus eorum confringatur, ait Psalmista. Franguntur nimirum consilia impiorum, & quo ferro alium voluerunt confodere, ipsi confodiuntur. Quia *gladius eorum intrat in corda ipsorum.* Fascinat enim eos ira, quando *turbatur à furore oculus eorum,* vt non prospiciant, quò destinata à se vulnera itura sint; quemadmodum magi sæpe præstigijs suis id efficiunt, vt, dum videntur digitum suum alteri in manus dare, non suum digitum, sed proprium illi nasum dent, quem iubent eum abscindere. Si tam audax est, si vult digitum magi cultro secare, serò sentit, se non digitum magi, sed proprium sibi nasum præsecuisse. Neque longè quærenda sunt exempla. Quoties Stygius artifex alterum iubet prouocari ad duellum? cur vnus alterum prouocat, nisi vt ei vitam adimat? At obseruatum est, sæpius cadere ipsum prouocantem. An non tunc dici potest? *Gladium euaginauerunt peccatores, intenderunt arcum suum,* armarunt, & pyrio puluere instruxerunt fistulam ferream, addiderunt glandem plumbeam duplicem, *vt deiciant pauperem, & inopem:* qui coactus est vel inuitus in duello comparere trucidandus, qui noluit arridere turpibus, vel ad vomitum vsque potitare; aut rapinas vnà exercere, *rectus corde.* Quid ergo sit? id quod per

Psal. 6. 8.

modum

Psal. 36. 14.

modum

modum imprecantis prædixit Propheta: *Gladus eorum intret in corda ipsorum, & arcus eorum confringatur.* Rumpitur enim fistula: vel non reddit ignem silex; vel trepidat manus iaculantis, ut plumbum in auras irritum expuatur. Itaque ictum excipit, qui ictum destinavit. Quin etiam audiimus, sæpe gladium ipsum, instar ceræ, reflexum, atque in se se redeuntem, illum ipsum, à quo vibrabatur, interemisse.

Sicut autem isti ad gladium suum iure damnantur, ita alij ad laqueum; ut iustitia summi Iudicis etiam de illis triumphet, qui in aère sublimes conspiciuntur. Brevis est, sed ob inauditam malitiam incredibilis historia, nisi ab scriptore tam fide digno memoraretur. Colonia S. Andreae Canonicus seruum equo expeditum miserat ad decimas colligendas. Via illum ducebat haud procul à patibulo, in quo recens suspensum, dilapsis iam ceteris omnibus, animaduertens adhuc moueri, aliquid in eo vitæ superesse, ex palpitatione, coniecit; tactusque miseratione, laqueum gladio incidit; restim laxavit, allataque in pileo ex proximo amne aqua hominem refocillavit. Qua refrigeratione recreatus, ad mentem, immò ad amentiam redijt suspensiosus. Adeò enim pertinax est furandi consuetudo, ut ne resti quidem ipsa se sinat tolli. Itaque resumptis viribus, desperatissimæ audaciæ fur, liberatorem suum ad proximam villam secutus est: ibi maleficio pro beneficio reponens, manum iniecit in equi eius frænum, atque elata voce clamare cepit; eum equum suum esse, fessorem iniustum vi sibi illum abstulisse. Vociferatio homines acciuit; qui vndique accurrentes ex agris, & abigeo indignantes, nec audito quidem aut ad excusationem admissa necem decreuerunt; factoque agmine, rapuerunt ad furcam; & ad illam ipsam furcam de qua furem eques innocens paulo priùs deposuerat. Erat enim illa vtrique loco communis. Nouum mortalium globum cum ad patibulum consuere vidissent viciniore illi, qui furem laqueo addixerant, accurrerunt & ipsi, interrogaturi, quid rerum gereretur. Ad patibulum vbi ventum est, viderunt abesse suspensum, & adesse alium suspendendum; cui datâ pro se loquendi copiâ, auditaque rei gestæ tota serie, vultumque audacissimi furis haud parum licet sanguine suffuso denigrati agnoscentes,

Eccc

INDO.

III.

Cæsius lib.
6. Illustr. Mi-
rac. c. 24.

innocentem absoluerunt, calumniatorem autem patibulo suo reddiderunt. Qui proinde, iuxta prouerbium, suo ipsius laqueo captus, in ea ipsa cruce, quam alteri parauerat, bis pependit, quia sapius meruit.

IV.

Dan. 3. 97.

Nunc & in igne videamus iustitiam talionis. Neque enim tacendum est, quod Daniel memorat, tribus pueris accidisse, qui ipsi illæsi ambulantes in medio ignis spectandi spectauerunt eos, extra fornacem, ardentem, à quibus iniecti fuerant. *Et non cessabant*, ait Propheta, *qui miserant eos, ministri regis succendere fornacem, naphtha, & stappa, & pice, & malleolis, & effundebatur flamma super fornacem cubitis quadraginta nouem: & erupit, & inwendit, quos reperit iuxta fornacem de Chaldeis.* Quid illi? nonne ignem sibi met ipsis incenderunt? & senserunt ignem, extra elibanum, quem serui Dei in furnum calidum conditi non senserunt, suauissima aura recreati? Nimirum sæpe illud ipsum malum, quod alijs homines machinantur, incurrunt; atque ijs, quibus machinantur illud, in refrigerium commutatur, ut illis tantò ægrius sit, si videant, se non solum, id quod voluerunt, non effecisse, sed etiam technam se suam in se ipsos struxisse. Itaque tres pueros, immò tres viros illos, flamma illustrauit, Chaldeos supplicij authores deuorauit.

V.

Ex 2. p. Chron.
nic. Francisc.
lib. 8. c. 28. §
1 Catechismi
Granat. lib. 2.
c. 27. §. 10.

Haud absimile quiddam scribitur in vita S. Elisabethæ reginæ Lusitanæ. Habebat ea regina, inter ephebos, puerum insignem, omnibus naturæ & gratiæ donis ornatum. Nam & forma erat præstans, & ingenio vigeat, & splendebat virtutibus; præsertim pietate, ac fidelitate. Sed ò quàm periculosum est, in aula eminere! Illæ ipsæ dotes, quæ puerum reddebant amabilem, inuidiæ eum obiecerunt. Erat inter eosdem ephebos alius perditissimis moribus puer, qui non poterat pati, quòd regina alterum, præ se, præque ceteris æstimaret, & verò etiam per illum tantas (quas solebat in pauperes expendere) elemosynas dispensaret. Maluisset enim ipse esse quæstor, diribitorque, ut nummos, pro lusibus clependi haberet occasionem. Cogitauit igitur diu, quomodo eum modo amoliri posset, ipseque in officium eius succedere. Haud utilius ei consilium incidit, quàm ut apud regem eum illis titulis accusaret, qui ob gratiam, quam apud reginam habebat, maximè pro-

probabiles, maximeq; eum suspectum posse reddere videbantur. Et valuit calumnia. Neque indignatio sinebat regem, secundum leges, in reum inquirere; sed ipse sibi pro lege, quod suadebat in æmulum furor, statim exequi cogitavit. Egit itaque cum calcaria fornacis magistro, summo silentio, & fide illius adiuratâ, ut cum tali die, & hora puerum ad illum misisset, quæsitum: *NVM MANDATA FECISSET*, illico eum, sine vlla misericordia, siue Superos, siue inferos inuocantem, arreptum in fornacem calcariam iactaret, infelicibus flammis vsulandum. Aderat iam dicta dies, aderat & hora constituta, qua innocentissimum adolescentulum ad se vocatum ire iussit actutum ad officinam Calcariam, atque artificem interrogare, *NVM MANDATA FECISSET*? It puer, ignarus ad quid mittatur. In via dum est, audit sonitum æris Campani, quo significabatur hostiæ sacræ ad populum ostensio. Qua igitur erat pietate, & more suo, ad templum diuertit, hostiam adorauit, atque ad finem vsque sacrificij inibi supplex perseverauit. Inde egressus, in alio itidem, atque alio templo dari signum consimile audiuit, ad quod, & illa templa pius viator subiuit. Interea temporis hora quoque à rege data præterijt. Quamobrem rex, qui exitum rei vehementer scire desiderabat, illum ipsum puerum calumniatorem, à quo fuerat innocens sceleratè delatus, currere iussit ad calcariam, sciscitatum è magistro: *NVM MANDATA FECISSET*? Cucurrit puer inoffenso pede, neque ad vllum templum diuertit, non solitus scilicet ante aras moram trahere, aut precibus tempus dare. Ad calcis conficiendæ magistrum ubi peruenit, & *NVM MANDATA FECISSET*, quæsiuit, ille hunc esse puerum ratus, de quo rex mandatum dederat, inopinatò in eum inuolauit, arreptumque in calcariam proiecit, nec quidquam regis auxilium opemque in amplexu, clamantem. Arsit igitur, & in cinerem redactus est; in illa ipsa fovea, in qua alteri exitium erat architectatus. Atque hoc modo summus ille Iudex innocentis causam tutatus est, & reum debito supplicio affecit, & in eum illud malum conuertit, quod ipse alijs molebatur, ut facere solet. Hoc casu rex veritatem agnouit, & pœnâ huius tam inopinati exitus alterius pueri innocentiam, & alterius improbitatem cognouit. Itaque maligni, & perniciem alijs coquite; est in cælo, qui vos illo ipso

Eccc 2

igne

igne torqueat, quem alijs excitatis; immò optatis. Nec refert, siue ignis is sit, siue aliud elementum, aut bellua deuorans; quæcumque mala vos alijs paratis, scitote etiam paria pro vobis su-
peresse: immò illa ipsa in vos posse reuerti. Nam ouum ouo tam simile non est, quàm historiæ modò recitatæ, seu historia, seu fabula, ex Italico authore ferè verbatim huc apponeada, in documentam calumniatorum, licet ea pœnam ignis non contineat, sed bestiarum.

VI.

Ioan. Baptist.
Girald. Cin-
thius Heca-
tomithorum
part. 2. decad.
8 Nouella 6.
fol. 335. Ve-
net. 1584. 4

Selimo Constantinopoli Turcis imperitante, captus à Piratis Lamprinus adolescens quidã cum formâ, & corpore elegans, tum animo ad omnem virtutem excultus, eidem Tyranno vt mancipium muneri est datus. Qui Tyrannus etsi truculentissimus aliàs vitam extorquere captiuis Christianis soleret, generosa tamen indole commotus vitæ ei gratiam obrulit, si eiuraret Christum. Erat tum annorum XV. oriundus ex Corfu, ac quòd tenerâ ætate rerum careret experientia, nec ita quæque suis momentis metiretur, ingenti terrore perculsus, & præsentis necessitate adductus imminentis horrendi supplicij metu, si aliter faceret, externo cultu subscriptorum se Machumetanigenarum superstitioni finxit, in animo soli Christianorum interim Deo facturus sacra, quoad melior adspiraret aura. Hoc facto, vt elegantia, ita gratia in dies apud herum creuit, quod multis, qui iam olim in aula seruebant grande peperit cordolium. Erat inter cæteros Zelimus quidam, quem ita exosum habebat Selimus, vt de illo interficiendo cogitaret; hic Zelimus aduertens, quàm bono apud Selimum loco esset Lamprinus, eo patrono se receptum in gratiam obtinere posse confidere cœpit, quare illum compositissima ad omnem submissionem oratione rogauit, vt, quando ab Imperatore nihil non facillimè posset obtinere, antiquo dignitatis pristinæ loco, reddere ne grauaretur, quo excidisset, secretarij nimirum cubicularis; promittens, se gratiam, quàm posset maximam beneficio huic immortalis redhibiturum. Erat eius ingenij Lamprinus, vt in perditis eum diem, & horam sibi numerandam arbitraretur, quæ non obsequium alicui gratificatus fuisset, quare liberaliter promisit, si quæ re patronum eius agere posset, haudquaquam intermissurum occasionem; nec multò post eam mactus, tam strenuè

rem

rem eius egit, vt pro fratre melius facere non potuisset. Calorem tantum admiratus Selimus, nescis tu, bone, quid petas, ait. Eâ enim est malignitate naturæ Zelimus, vt sperari ab eo nil boni quicquam possit, ac quamquam montes polliceatur aureos, plumbeum non præstabit teruncium, id quod multiplici me iam dudum docuit exemplo, inde plures mihi sunt & graves causæ, cur inuisum habeam atque exocer. Ne tamen tibi, quem tantopere diligo, rusticè aliquid negasse videri queam, Esto sanè in tuam gratiam, reddo illum officio, quamquam animus iam prælagiat, cessurum id in vtriusque nostrum grande & exitiale malum, ni Deus auertat. Senties, & vtinam vel maximâ calamitate tuâ sentias, spem de ipso à te conceptam turpiter esse falsam, promissa ventis tradita, pessimam tibi relatam gratiam. Lamprinus his omnibus nihil motus, vbi gratias egit, Zelimum Imperatori stitit, qui disertis verbis ei denuntiauit, non alterius ope, quàm Lamprini eum patrocínio dignitati esse restitutum; daret ergò operam, vt memor beneficij, ita se gereret, ne neutrum pœnitere posset: id quod se accuratè facturum appromisit. Magnas sæpe, spes vna, facit promissiones; quæ, vbi res habetur, abeunt in obliuionem. Vnde & Zelimus, ne vllum in aula & gratia Principis priorem haberet, vbi primùm sibi persuasit, non malo se esse, apud Selimum loco, continuò consiliū agitauit, quibus machinis efficeret, vt gratia Lamprinus excideret, & dederetur neci. Multa secum ad id efficiendum volutauerat, excogitaueratque, sed nullis se profecturum aliquid sibi poterat persuadere artibus, quòd ita in amoribus Selimo Lamprinum esse ægrescentibus inuidia oculis videbat: tandem tamen hanc stropham adinuenit. Erat inter Vxores Selimi Tamulia quæpiam principe loco, quam ad insaniam diligebat: Ortu illa quidè Christiana, cæterum, quòd à piratis ex Corfu abducta, in eius potestatem venisset, & ob formæ elegantiam haud displicuisset, vt vitæ consuleret, multoties à Tyranno sollicitata, itidem in speciem, omisso Christo, Machometigenis religione accedere se simulauit.

Huius curam Selimus fidiissimo sibi, vti credebat, Lamprino credidit, imperans, vti non aliter atque oculos eam suos obseruaret & coleret; id quod se facturum diligentius propensissimè

simè stipulatus est: eoque magis, quòd sorore eam esse suam cognitum haberet atque perspectum, videlicet eodam aliàs fato anno superiore Byzantium raptam à piratis, quo ipse fuerat: unde & fiebat, cum Tamulia etià non nesciret ipsè se cum eo parentibus genitam, vt agerent inter se confidentissimè, ac deliciasentur, ne mine interim quopiam altero conscio, tam arctam sanguinis necessitudinem intercedere.

Ex hoc tam hilari, & libero agendi inter se modo sementem cepit Zelimus inuidiæ, & odij, nactusque materiem cudendæ exitialis fabre Lamprino. Nam cum veluti Selimi secretarius, illi aliquando confidentius colloqueretur, eò diuertit orationem, vt diceret, à magnatibus maligno fato sæpenumero rejici famulorum fidissimum quemque, & officio dimitti, cum è contrario ignauissimi quique maxima quæque apud eos possent, & ad summos honorum gradus prouherentur, qui res interim infidelissimè administrarent, atque huius rei exemplum, vt non longè abiret, peti posse ab Lamprino, quem ex capto, & capitis damnato Selimus in tantum dignitatis fastigium extulisset, vt quod vnum ex mortalibus haberet expetitissimum, charissimumq; Tamuliam ipse fidei commiserit, quid autem de in? Responderet ne expectationi, & tot ac tantis Principis sui beneficijs? imò verò per summum scelus ita cum ipso agere Tamuliam, vt si maritus esset, nec dubitare se venisse illum in partem tori Imperatoris, nisi forte illa iræ tuæ furores extimescens, facinus quo minùs perpetratum sit obstiterit. Hic Selimus, vide quid dicas ait. Scis quantis nominibus Lamprino sis obstrictus, quidquid es, ac quantus es, ipse es, ipse beneficio non solùm spiras, sed in amicitiam nostram admissus palatinis facilè omnibus antistas. Et benefactorem tuum tantum, tam mihi fidum, tam charum, de re tam turpi ac nefanda apud me audeas sagillare? quem si etiam grauissimè deliquisse haberes compertum, vel cum vitæ tuæ periculo supplicio deberes subducere, nunc vltro carnificinæ obrudis, & quod crudelitatem transcendit, innocentè, nam qui de obiecto adulterio conuincens? cui Zelimus: si eius dumtaxat obligationis, quæ mihi cum eo intercedit, rationem habere liceret, equidem silentio hoc erratum & amici, & patroni maximè obruissem. Nunc, cum me

pluri-

pluribus, & potioribus nominibus Maiestati tuæ obstrictum intelligam, nec potui, nec debui intermittere ad te referre ea, quæ ignorata cum summo dedecore irreparabilem tibi cladem poterant adferre, præsertim cum perfidia tanta pro summâ fide habitata summis laudibus à te sit deprædicata, & tantum non sublata in calum. Cum contra contenderet Selimus, ad se signum hæctenus nullum libidinosæ proterviæ peruenisse, sed talem se præstitisse Lamprinum, ut ne optare, aut fingere potuerit aut voluerit castiorum. Nihilominus, his auditis, Zelimus propositum vrgens, nam quid miri sit, inquiebat, si exterus, & religionis nostræ hostis os tibi sublinat! obsequium se Deo præstiturum existimabit, si male tibi facere possit: iniurias tibi à se illatas summam gloriam interpretabitur. Quid, quod Tamulia ut eiusdem religionis, ita & patriæ esse perhibetur? Sic quando tu totam esse tuam tibi persuades, in consortium non invita receptura est suum ciuem, quid si mater fiat? quid si tu curruca aliena educes pignera? quid si spurij illi, te senescente, imperium sibi vendicent Orientis? Et quæ cum matris lacte suxere popularibus nostris vel instillent, vel obrudant Christianæ superstitionis deliria? quæ quanti sint momenti, equidem tibi, Imperator, expendenda relinquo. Auditus hæc suspicio orta est in animo Selimi; fidem tamen tribuere noluit prius, quàm signum quoddam ac vestigium facinoris ipse deprehenderet, neque enim amoris magnitudo, quo æquè Tamuliam, ac Lamprinum prosequeretur, præcipitare feralem sententiam sinebat; utque certi aliquid de ijs concluderet, obstare beneficiorum erga eos multitudinem, quæ eos sibi devinxerat, sentiebat. Itaque conuersus ad Zelimum, Quod si calumniatum esse te deprehendero, stomachabundus exclamat, Ea supplicia mansura infelicitatem tuam scito, quorum acerbitas ijs experiunda erit, si proditoriè, aut perfidè mecum eos egisse comperiam. Argum agam, & si quod scelus est in apertum producam; ubi nullum erit, senties, & quidem proximo malo tuo, quàm mihi displiceant erga benefactores ingrati. Obtulit ille corpus, & sciens falleret, dolouè malo inuidiam conflaret Lamprino, supplicio vel Phalaridis tauro immaniori. Imbiberat jam tot calumnijs venenum zelotypus, & quiduis, quod diceret ageretue
Lampri-

Lamprinus, in deterius rapiebat. Ita crescente in dies suspicione, factum, ut cum alia pertractaret cum Selimo Zelimus, is ultro de Lamprino sermonem inferret, ac se nunc demum intelligere affirmaret, quod spectarent familiares congressus Tamulix, & Lamprini. Nam ut mordicus tori fidem obseruaret Tamulia, vero tamen simillimum sibi videri, Lamprinum illi, plus quam sit necesse, familiarem. Sed diespiter me perducit, exclamabat, nisi atrociter luet subfessor thalami nostri, indignus, qui pereat ab humana manu, lacerabitur à feris. Incredibile dictu est, quam audire hæc iucundum fuerit Zelimo, confirmanti Dominum, ut si posset, crudelius etiam scuiret in Mœchum.

Erat Selimo viuarium diuersis refertum bestijs, ut leonibus, pantheris, tigrilibus, quas gratissimo subinde inter se spectaculo committebat. Huius mansuetarium cum ad se accersiuisset, imperavit, ut, sicut erat, leonibus deuorandum obijceret, quemcumque vesperi ad ipsum amandasset, rogaturum, *An executioni mandasset, quæ Imperator ei dedisset in mandatis?* Leontarchus, ne paria cogere perperet, memori mente imperata reposuit, & Orco futuram victimam est præstolatus. Subinde Selimus cum Lamprinum ablegasset ad Leontotrophum, quæ siturum, num quæ imperator ei dedisset in mandatis, perfecisset, nescio quæ insolita hominem incessit religio, reputantem secum insolite legationis insolentiam, hominis in aula in paucis spectati ad homuncionem è plebis sentinâ: eapropter animo aliquid mali præfagiente, secessit in frutetum. Et cum in genua se precabundus abiecisset, versis ad cælum oculis sic Deum cœpit compellare. *Scis ô Cardignostes, animi imbecillitate eò (pud dolor!) me abreptum, ut cum tua sacra medullitus sola venerer & amplectar, sacrilego fuce me Mahumeto quoque addiditum ausus sim simulare. Cortè numinis tui veneratione numquam excessit pectore, neque animus præter te quemquam adorauit, ut par est, Deum. Quare demississime flagito & obtestor, ut calamitosâ illa fragilitate mea insuper habita ne dedigneris clementi me respicere obtutu, & si quod me ex imperio heri, quo nunc per fungor, manet infortunium, id benignè auertere. Quin verò & rimam pandis, per quam è turpissima hac seruitute euadam? ut, excusso Mahumeto, palam possim preces tibi allegare, vis nunc miser in secreto, te conditorem assertoremque*

meum pronissimo assensu adoro atque veneror. Subinde amuleto sacrosanctæ Crucis frontem, & pectus obarmatus, quò destinatus erat, pergere institit. Porrò haud aberat Zelimus, cùm Selimus mandata dederat Lamprino, quare cùm ad summam votorum desideria tandè sua tendere intelligeret, nihil prius habuit, quàm ut ad leonum caueam, & ipse quoque contenderet, hostilique sui internecione tristissima crudeles pasceret oculos, & si ita daretur occasio, ad maiorem rabiem leones inhortaretur. Illico ergo & ipse se quoque dedit in viam, ac dum precibus tempus exigit Lamprinus, Zelimus prior leontarcho occurrens sciscitatus est, Ecquid mandatis Imperatoris paruisset? ille, qui catharma futurum trito calle manebat, vbi symbolum inaudit, quod à rege morti sacratum leonibus addiceret, protinus hominem inuasit, & nequiquam reluctantem bestijs lacerandum obiecit, nec potuit eum multoties imploratus seruare Mahomet, nec truces minæ, nec submissæ preces, nec amplæ pollicitationes, nec pro quo erat succedanea victima, Imperatorio iussu carnificinæ Lamprinus iamiam adfuturus, quin ita foedè tractaretur, ut Pentheus, Absyrthuse mitius sit habitus. Iam sèpulchrum nactus erat ingratus Zelimus in leonibus, cùm aduenienti Lamprino Leontarchus, nempe rescire cupis, inquit, an Cæsaris imperio perfunctus sim! Et annuentem illum ad caueam duxit, ossiumque reliquias cum infelicis tabo, deinde & vestes quoque ostendit, addiditque, summa eum vociferatione contendisse, non se, sed Lamprinum, quemdam, ut belluarum ingluuiem saturaret submissum; præstolareturigitur tantisper; mox adfore: se hæc insuper habuisse, & potius Cæsaris imperium, quàm huius tergiuersationem, & infidiola lamenta curasse. Ex hisce haud difficulter didicit Lamprinus, & scelus in authorem recidisse, & miseratione divinâ votorū se suorum factum esse compotem, quare actis Deo gratijs statuit se in Christianâ libertatem asserere. Solitus erat aliàs animi subinde gratia domitare Asturconem Imperatorium, quo ipse utpote velocissimo utebatur, cùm pugnæ ferarum spectatum concederet, hunc fugæ suæ aptissimum iudicavit. Ergo vbi causatus mandatum à Cæsare, eum conscendit, ac nemine interpellante, ad Christianorum fines in Sclauoniam tetendit, quò vbi venit, nihil

F f f

habuit

habuit antiquius, quàm Ecclesiæ Orthodoxæ vt reconciliaretur. At Selimus, qui nihil dubitabat Lamprinum à Leonibus deuoratum, cum desideraret Zelimum, nec quisquam, quid eo ageretur, rationem posset reddere, rei insolentiam haud modicè est miratus. Interiectis diebus nonnullis sterni equum iussit, vt Ferarum pugnis intenderet, iat strator se illum pronuper Lamprino cessisse respondit, qui principis eum nomine sibi cedi voluerit, ardui negotij expediendi causa. Obstupescens Imperator si viueret Lamprinus, Equem ergo Leonotrophus se is obiecisset, est percontatus? cui ille, cum videlicet, qui primus ex se sciscitatus esset, *Num qua ab Imperatore habuisset in mandatis, effecisset, Zelimum;* idque se eidem Selimo per paulò post superuenientem Lamprinum significari curasse. Mox Selimus haud absurdè est suspicatus, per calumniam structas esse à Zelimo Lamprini vitæ insidias, atque utique sanguinolentum animum, oculosque dum illius carnificina exaturare conaretur, ipsum cecidisse in foueam, quam innocenti effoderat, diuinæque prouidentiae sapientissimam adorans dispositionem non potuit non vehementer commendare, ingratisimum bipedum ingrati animi dignum retulisse pramium. Sparserat iam longè lateque fama, ob id, quòd Tamuliæ pydicitiæ insidiatus fuisset Lamprinus, Imperatoris imperio ad bestias damnatum, & ad ipsius quoque Tamuliæ aures pertulerat, quæ haud parum mœsta, ob fratris lanienam, tantò postea magis exhilarata fuit, vbi, quod factum erat, reipia intellexit. Nam postquam domum venit, Lamprinus ipse, vt mendacium refelleret, honorisque indemnitati consulere, scriptis ad Selimum litteris, per calumniam famam suam arrosam est questus, de quo ne dubitandi locus esset, nolle se ipsum ignorare assererat, Tamuliam ipsidem esse parentibus prognatam, quos ipse pro suis meritò agnosceret, & veneraretur. Cum verò sibi constaret de iniquissimè se apud eum traducto, & capite suo in periculum adducto, coactum fugâ sibi consulere equi beneficio, quem ne aut fidei defuisse, aut quicquam alienum surripuisse posset argui, cum hisce Domino remittere. Acceptis litteris, & agnitis à manu Lamprini, Selimus rogauit ex Tamuliâ, Equæ ipsi necessitudo intercederet cum Lamprino? Non alia, ipsa respondit, quàm sororis cum fratre, meque

neque enim diffiteri possum, fratrem illum esse meum, quo audito, duplici ex capite dolere cœpit Selimus, quod & perperam fidem improbissimo susurrioni adhibuisset, & interim fidelis ministri officiositate excidisset: cumque nihil non industria adhibuisset, ut domum reconcilaret, frustra tum fuit. Vbi autem nequij id homini persuadere, admirabili in barbaro urbanitate, & donis coluit multis. Et verò non perfunctoriè est cohortatus, ut quam sibi integritatem, & fidem præstitisset, eam, cuicumque tandem domino operam addiceret, præstare neu omitteret. Post paucos menses, cum mortuus esset Selimus, Tamuliam magnarum opum reliquit hæredem, quæ pertæsa Mahometanismi, & cupida Christianismi, de eo certiore fecit fratrem, maximo opere obtestata, ut se conveniret, & ad suos abduceret. Hic, impetrato ab Solimanno Selimi successore comæatu, Constantinopolim veniens in patriam auexit sororem, quæ temporalium rerum satur Monacham induit, & quarum Domina erat diuitiarum, fratri transferripit, qui laute ipsi necessaria & socijs Virginibus subministravit, ut cœnobium redderetur sanè opulentum. Atque ita malignus, ingratusque calumniator miserè periijt, Lamprinus seruitute exemptus abdicauit se superstitione, liberavit sororem, & cum ea in Orthodoxa religione multo dehinc tempore felicissimè prouixit. Huc vsque Ioannes Baptista Giraldus: quæ si ad suprâ memoratæ historiæ imitationem à calcaria ad caueas bestiarum tracta sunt, & Poëticè narrantur; tamen ingenium calumniæ, pœnamque talionis ad viuum depingunt: quod vitium nullis fatis vel historijs, vel fabulis potest castigari. Nunc ad ignis elementum reuertamur, ut ijdem vrantur magis, qui calumniantur.

Compluti Ioannes Lucena pius sacerdos dum, comite Ignatio Societatis IESV authore, stipem corrogat, homo nobilis, vtroque conspecto, & cognito ex Lucena, quem in usum elemosynæ cogereur; reprehendens eum, quòd id hominum genus foueret; gravium stomacho, elata voce, & multis audientibus, Male ego incendia peream, inquit, nisi iste (Ignatium demonstrabat) meretur incendium. Dicitur, factum. Nuntius eodem die perfertur, natum Carolo Quinto Casari filium (is fuit Philippus postea rex Hispaniarum, appellatus

VII.

Nicol. Oeland. in hist. Soc. IESV t. 1. lib. 1. u. 57.

Ffff 2

ue 60

ne ea secundus) cuius natalem dum tota Hispania, pro seq̃ priuatiu, ac publicè Complutenses de more festus ignibus gratulantur; ille quem dixi nobilis adium suarum turri conscensa, ibiq̃ illapsa foret scintilla in pyrium puluerem, quem ad illam celebritatem multum subuexerat, miserrimo incendio conflagrauit, conditionem fideliter implens quam sibi tulerat, si mentiretur: eodemq̃ se & mentitum igne demonstrans, & temerary mendaciy pœnas exoluens. *Itachrymanus ad funestum casum Ignatius. Et certe, inquit, me enim uero perinusto, hunc sibi exitum ipso optauit; ac seciuit. Quam autem eo inuito illa ignis talio nobilem corripuerit, intelligi potest ex alio facto, quo pro igne sibi suisque socijs parando longè alium reprecatu est ignem.*

Petr. Ribaden. lib. 5 de vita S. Ignacij c. 2.

Roma anno 1546. Religiosus quidam eruditus, ex amico inimicu factus, inuidia extimulante, grauiter in Ignatium exarsit: qui etiam iactare cepit, omnes nostre Societatis homines, qui in Hispania essent, à Perpiniano Hispalim vsque, igni se traditurum: idq̃ Ignatio, qui suis uerbis renuntiaret, misit. Cui Ignatius per eundem scripto ita respondit. *Tu quidem quotquot nostri in Hispania sunt, cremandos te curaturum dicis: ego uerò id dico, & opto, ut & tu caritate flagres, & amici tui, ac necessarij, non solum, qui in Hispania, sed qui in uniuerso orbe terrarum sunt, Spiritus sancti igne inflammentur & ardeant: ut perfectionis culmen adepti, diuinam gloriam augeant magis, & illustrent. Quod si quid, contra me, bone pater, habes. Iudices Roma sunt, Gubernator, & Vicarius, qui nunc summi Pontifici imperio, res nostras cognoscant, ut sententiam de illis ferant: ad illos referas. queso, antequam sententiam pronuntient, ut ego si quid debeo, solum exoluam; & corpore meo potius sat ufaciam, quod mihi quidem erit iucundissimum, quam alij, qui in Hispania sunt, nulla sua culpa, pœnas indebitas pendant. Roma apud S. Mariam de Strata 10 Augusti 1546. Superiorem talionem à Deo fuisse, dubitari non potest, ut ab imprecando deterreamur; hanc ab Ignatio profectam, diuini spiritus ignem, pro dirissimis flammarum minis, optante, legimus, ut imitemur. Hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput eius, ait S. Paulus, hoc est, ita inflammabis ad redamandum, quasi carbones ignitos charitatis & amoris super eum effudisses. Siquidem, S. Augustino teste, nulla maior est prouocatio ad amandum, quam prouenire amando.*

Rom. 12. 20.

S. Augustin. tract. de catechiz. rudibus.

Ceterum

Ceterum aliter Sanctorum charitas optat inimicis, aliter
 diuina iustitia reponit; cuius est iisdem quoque rebus plectere im-
 pios, quibus peccauerunt. Nam siue ad ignem spectant cineres
 ab igne facti; siue ad aërem, quem impleuerunt, Theodoricus
 familia comes in Vuieda, professione religiosus, testis est, Con-
 fluentia carnificem, officio magis, quam moribus infamem, ta-
 men Bacchi tempora satis genialiter traduxisse. Itaque feria ter-
 tia, cum non solum diem totum comestationibus comotationi-
 busque combussisset, sed noctem etiam ipsam diei iunxisset, ma-
 ne rursus sitiens socio comite in tabernam vinariam intrauit,
 ante, quam cineres sacros, de manu sacerdotis, vertice imposi-
 tos excepisset. Eo nimirum modo dicebat, carnes hesternas esse
 abluendas. Iam allatum erat vinum, iam litabatur Baccho, at-
 que elui carniū exequiæ celebrabantur, cum ecce signum datur,
 & pulsu tris Campani homines ad officium Missæ conuocantur.
 Itur undique ad templum: neque in ea ipsa taberna quisquam do-
 mi permanet, præter hos duos calicum trahones; quorum tamen
 alteri pocula non ita cordi fuerunt, vt carnifici salutaria non sug-
 gereret, quem his verbis est allocutus: *Certe modo diu nimis ex-
 pectamus, eamus ergo ad Ecclesiam, propter sacros cineres. Cui ille
 mysterium cinerum irridendo respondit: Sede, ego dabo tibi cineres, &
 tu mihi; tollensq; cineres de foco iactauit super caput eius.* Numquam
 impunè in sacris rebus luditur. In alijs peccatis læpe pœna differ-
 tur, in hoc plerumque culpam ipsam comitatur. Nam ecce vix
 cinerem manu sparserat, cum illicò irrisionis merces subsecuta,
 tantum pulueris traxit,

Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.

Itaque nubes cinerea undique circa os, & faciem, & totum ca-
 put eius ita aërem impleuit, vt plenis follibus ei insufflari videre-
 tur. Monstro territus altissimè exclamauit. Quando autem cla-
 mando os aperuit, tantum cineris hausit, vt propemodum inter-
 clusa vocis via suffocaretur. Exciti è templo & vicinia multi pro-
 digium spectarunt, vt que miserum seruarent, in proximam insu-
 lam traxere, in qua nullus puluis, sed omnia gramine vestita erant.
 At neque ibi quies impio fuit, aere ipso in cineres mutato. Deni-
 que quocumque fugit, pœna cum secuta est; in pomerio, in sola-

Ffff 3 rio,

VIII.

Cæsius Il-
 lustr. mirac.
 lib. 10. c. 53.

rio, in ipso Rheno, vbiq; cineres eum infestârunt, à turbine a-
 eti; neque antè desierunt, quàm sacrilegi ioci supplicium susti-
 nens suffocatus extingueretur. Ita in cinere peccauit, in cinere
 luit. Quòd exemplum non solum hæreticis terrori esse debet,
 quibus consuetum est, ritus sacros Ecclesiæ irridere; sed etiam
 Catholicis feridè inculcandum; quorum multi, quia Bacchanalia
 ita in seram noctem extrahunt, vt ad cineres excipiendos, die al-
 tero, præ somnolentia, surgere non queant, morem sanctissi-
 mum, antiquissimum, & miraculis confirmatum insuper habent;
 & nihili faciunt. Voluit eo ritu Ecclesiæ homines commoneface-
 re, pœnitentiæ, humilitatis, mortalitatis. Nam priscus mos est,
 vt in silicio & cinere pœnitentia agatur. Et submissi animi argu-
 mentum est, non comptum, non ornatum, sed sordidatū incedere.
 Deniq; ipsius Dei vox est, *Puluis es, & in puluere reuerteris*, qua
 voluit primum hominem docere, eum reuersurum in terram, de
 qua sumptus erat. Quòd si igitur prædictus homo, alioqui mini-
 mè malus, ob leuem iocum, adhuc hesternæ crapula stolidus tan-
 tope est punitus, videant alij, qui mera malitia, aut pertinaciâ
 in diuinos ritus sunt blasphemij, quid mereantur.

Luc. 10. 17.

Gen. 3. 19.

IX.

Sed nunc ad aquam veniamus, videamusq; an ibi quoq;
 pœna talionis reperitur? Et reperitur sanè. Maxentius Imp. ac-
 cepto nuntio, Constantini Magni copias Italiæ fines tenere, ex-
 ercitus eduxit, sed in foro Iulij crebris prælijs deiectus, coactò
 milite, cum copijs suis ad mœnia vrbs refugit, ijsq; se continuit.
 Quintus tum agebatur annus Imperij Constantini. Maxentius
 sollicitus de belli euentu magam consuluit (nihil enim vquam-
 sine mulierularum aut augurum responsis superstitiosus Impe-
 rator gesserat) maga improba prospera omnia pollicetur, si prius
 æffis infantibus placaret aduersa numina. Quòd summa vanita-
 te cruentus princeps, facilè perfecit, secto infante. Iusserat au-
 tem antè, nauibus ad decipulam compositis, fluuium sterni, &
 superpositis pontibus exæquari. Cùm itaq; ei diem & horam,
 quando educendus exercitus, & manus conferendæ essent, maga
 præscripsisset, sacris suis peractis, omnia magæ consilio egit; ple-
 nusq; vana spe, prior ante exercitum suum furibundus è portis
 proruit vrbs; immemor præ nimia vecordia fraudis à se fabrica-
 ta,

æz, pontem cum paucis aggressus, in profundum mergitur cum equo, nec vsquam cadauer eius postea inuentum. Ad hunc mo- Exod. 14. 28.
dum quis haustus est nouus Pharao, in quas voluit, dolofo pon-
te, religiosum & pium Imperatorem Constantinum præcipitare.
Ita proprium authorem machina percussit.

Ad hanc classem pertinet aqua potus S. Emmerano Episco- X.
po Ratisponensi negatus, de quo scribit Cyrinus Episcopus, Cyrio. Episc.
cùm ei in grauissimis tormentis constituto, à diuinis laudibus & in vita eius.
& Psalmis Dauidicis non desistenti carnifices linguam excidissent, c. 9. 12. apud
& abijissent, aduolasse è latibulis suis clericos, cum vicinis mulie- Surium 23.
ribus. Nutu igitur ab his, corpore sanguine destituito, aqua hau- Septemb.
stum petijt. Cui Vitalis presbyter & interpres eius, vir alioqui
pius & religiosus, non sine commiseratione ac lachrymis dixit:
*Quid vis refocillari, cùm sis membris corporis destitutus? Meo qui-
dem iudicio rectius tibi mortem optaris, quam tot affectus iniurijs vitam
producere velis.* Vbi ergo fortissimus martyr intellexit presbyteri
sui animum secus affectum, quàm expediret, collecto spiritu, &
mutilatâ linguâ, verba, vt potuit explicans, ita eum affatus est:
*Non tibi in mentem venit, saepe me dixisse, neminem ad mortem festi-
nare debere, sed potius optare, ut differatur, ut possit pijs intercessionibus
faciè Domini præoccupare, ut detur spaciũ infirmis, ad agendam
pœnitentiam, propter ea, quæ infirmitas humana perpetravit? An ve-
rò pigritia tua molestus videatur cruentum refrigerare pectus? Ecce
nunc temporaria vita hanc ego propono pœnam, ut quoties ori tuo potum
applicueris, mentis inops fias; nec tamen cuiquam noceas, sed inobedi-
entia exemplum de te prabeas.* Dixit hoc vir sanctissimus, & vt di-
xit, ita euenit. Tanti fuit sitiienti Martyri haustum negauisse; siti-
luit, qui sitiienti non succurrit. Quid luent illi, qui Martyrum
Domino clamanti Sitio, haustum negant? Neque enim in cruce Ioan. 19. 28.
dumtaxat olim clamauit, clamat adhuc quotidie in miseris, in
pauperibus & ægrotis, & quàm pauci sunt, qui de crapula sua
aliquid detrahant vini, vt ad ægrotos refocillandos id mittant?
An non talionem metuere debent? an non & illi vicissim aliquan-
do clamabunt, *Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazarum,* Luc. 16. 24.
*vt intingat extremum digiti sui in aquam, vt refrigeres linguam meam,
quia crucior in hac flamma?*

Potest

XI.

Apud Surium
tom. 6.
7. Nouemb.
in cap. 9. vitæ
S. Wilibrordi.

Matth. 10.

Potest sanè seuera illa supremi iudicis sententia conijci, ex assessorum illius sententia, qui si in hac vitâ pœnam illam irrogant, vt siti plectant, & aqua interdican ipsi, qui non refrigerant sitientes, quid in altera vitâ fiet? Refert Albinus Flaccus Alcuinus Caroli Magni præceptor, S. Wilibrordum Traiectensem Episcopum magnis aliquando itineribus in Frisiam profectum, ad Christum annuntiandum, laboreque fatigatum, in cuiusdam opulenti hominis pratibus lassos de via equos paululum refocillare voluisse: Sed, vt plerumque diuitiarum comes est auaritia, diuitem illum id minimè tulisse, eaque propter equos cadere, & pascuis abigere cœpisse. At Wilibrordus, placido vultu, & mitibus verbis, Desine, inquiebat, nobis inuitiam facere; nihil enim tibi damni inferre, sed necessitate pressi, hinc quiescere volebamus. In Dei negotio versamur, Dei opus est, ad quod agendum proficiscimur, in partem mercedis tu quoque venire poteris, si nobis fueris adiumento, memor illius: *Qui vos recipit, me recipit, & qui me recipit, recipit eum, qui me misit.* Itaque nobiscum amice accumbere, & te, aliquantulum bibens, vnâ reficere; vt in domum tuam cum benedictione reuertaris. Lapidiloquitur, qui loquitur pertinaci. Itaque nihil ille motus Episcopi mansuetissima humanitate, etiam conuicia in eum regressus, spretaque ad vnâ bibendum inuitatione, dixit: *Tu quidem me hortaris bibere, & pacem secum inire; scito certissime quod tecum bibere pro nihilo habeo.* Quod verbum ex ore eius rapiens vir Dei respondit: *Si non velis mecum bibere, non bibe.* Hæc dixit, & actutum cum socijs, eo relicto, discessit. Inhumanus autem ille diues etiam ipse domum concessit, sed mox adeò sitiuit vehementer, vt ardere videretur; quæ fuit prima plaga. Sensit autem & alteram longè grauiorem. Nam cum ita siccus zstaret, anheleretque, bibere nec vlla vi, nec arte medicorum valuit, nulla vel vini, vel alterius gutta, per fauces illius descendente. Ac, ne breuem fuisse pœnam existimemus, per annum integrum durauit. Quare agnita tandem superbix suæ culpa, Wilibrordi reditum summis votis exoptauit. Itaque vertente anno reuertenti obuiam se portari optauit, ei que peccatum suum confitens, pœnamque, quam pariebatur, aperiens, Christi amore, eâ exolui flagitauit. Wilibrordus, vt erat clemens, non solum ignouit, sed etiam

etiam culpa pariter ac pœna remissa, iussit eum è suo calice bibere. Bibit, & poculum, quod priùs contempserat, suo damno, jam optata benedictione sensit salutare, sanus enim domum rediuit, imposterum semper, quoties sitiret, Wilibrordi recordaturus. Nimirum sapuit hic ictus; prudentiùs facturi sunt, qui ante ictum sapientes, dum ipsi vino, ciboque abundant, pauperum & peregrinorum, sitientium, & famelicorum non obliuiscuntur. Fortasse enim & ipsi aliquando sitient, aut esurient. Nesciunt enim, quid serus vesper uehat.

Virgil. 1.
Geor.
XII.

S. Gregor.
lib. 3. dial. c. 50.

Ad hos sitientes, & vel malè, vel bene bibentes appono & illud, quod D. Gregorius, in pœnam talionis, accidisse memorat. Tametsi enim id nō accidit in aque elemento, euenit nihilominus, in poculo, inter liquida annumerando, & luculentissimo talionis argumento. Verba D. Gregorij sunt ista: *Venerabilis viri* (Sabini Canusinæ vrbs Episcopi) *cum ad exemplum vita sequentium in longum senium vita traheretur, eius Archidiaconus ambitione adipiscendi Episcopatus accensus, eum extinguere veneno molitus est. Qui cum vini faoris animum corrupisset, ut mixtum viso veneni ei poculum praberet, refectiois hora cum iam vir Dei ad edendum discumberet, ei pramixtus corruptus puer hoc, quod ab Archidiacono eius acceperat, veneni poculum obtulit. Cui statim venerabilis Episcopus dixit: Bibe tu hoc, quod mihi bibendum præbes. Tremefactus puer deprehensum se esse sentiens, maluit moriturus bibere, quam pœnas pro illa tanti homicidij culpa, tolerare. Cumq; sibi ad os calicem duceret, vir Domini compefcuit, dicens: Non bibas, da mihi, ego bibo, sed vade dic es, qui tibi illud dedit: Ego quidem venenum bibo, sed tu Episcopus non eris. Facto igitur signo crucis, venenum Episcopus bibit securus. Eademq; hora in loco alio, in quo erat Archidiaconus eius, defunctus est, ac si per os Episcopi ad Archidiaconi viscera illa venena transfissent. Cui tamen ad inferendam mortem venenum quidem corporale defuit. Sed hunc, in conspectu æterni Iudicis, venenum sua malitia occidit. Quod sæpius accidit, quam animaduertatur, Deo Sanctos suos protegente, & virus in veneficos refundente. Libet Sabini facto cantu applaudere.*

*In sanitatem ceterorum ceteri,
Sed innocentes, si venenum misceas,
Sibi salutem, ceteris mortem bibunt.*

Gggg

Omnium

XIII.

Omnium elementorum exempla, quæ recensuimus, in terrâ contigerunt, quamobrem etiam terræ possunt ascribi. Addam tamen vnum alterumque adhuc peculiare, quod circa D. Ambrosium euenit, qui et si, vt mundi incola, cum D. Paulo, non existimauit, se hîc habere manentem ciuitatem, & vt in prouerbio est, terram pro terra libenter commutasset, diuino tamen præsidio defensus est, ne in exilium mitteretur, eo ipso misso, qui illi exilium parauit. Ita enim de eo scribit S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus. *Mediolanum reuersus, innumeras insidias & persecutiones passus est à Iustina Imperatrice matre Valentiniani iunioris Ariana, muneribus & honoribus contra eum populos concitante. Cùm autem multi ex Arianis præcipuè eum in exilium mittere niterentur, vnus ceteris infelicio (nomine Euthymius) in tantum furorem excitatus est, vt domum sibi iuxta Ecclesiam Ambrosij locaret, hac de causa, vt in eadem quadrigam paratam haberet, quò procurante Iustina facilius raptum in exilium deportaret. Sed Dei iudicio ipsa die, qua eum rapere arbitrabatur, in eadem quadriga de eadem domo in exilium ipse pulsus est. Cui tamen Ambrosius reddens bona pro malis sumptus & necessaria ministravit. Ita sæpe quis sibi parat malum, quod alteri parat, & qua re alium vult in exilium vehere, vehitur ipse. Memini Augustæ aliquando virum ita viribus defectum, vt pro deposito haberetur; cui vxor futuro marito funere lata, iam capulum parari iusserat, & ante oculos constituebat. Hoc vbi vidit maritus nolens vxori tam improbæ moriendo gratificari, animo pariter ac viribus resumptis è lecto surrexit, offam comedit, & non secus, ac si numquam ægrotasset, foras ambulauit. Quod videns vxor in insaniam versa ipsa decubuit, & defuncta in illo ipso feretro est elata, quod curauerat pro marito preparari; inciditq; in foueam sepulchri, quam marito fecit, sed ad D. Ambrosium reuertamur.*

XIV.

Alterum itaque eiusdem iustissimæ diuinæ vindictæ exemplum idem author, ibidem memorans ait: *Quadam die Ambrosius ad palatium Macedonij magistri officiorum, vt pro quodam intercederet, venit. Sed cùm fores clausas inuenisset, nec intrandi copiam habere potuisset, ait: Et tu quoque ad Ecclesiam venies, & non iannus clausis, sed apertis ingredi non valebis. Post aliquod tempus timens Ma-*

cedonium

S Antonin.
part 2. tit. 10.
c. 7. §. 1.

cedonius inimicos, qui eum insequerentur, fugit ad Ecclesiam, sed apertis ianuis intrare non potuit. Audite hæc, qui ianuam pauperibus, qui miseris aures clauditis, & eliminatis à vobis mendicantes, aut Christum inferre ad vos volentes. Quemadmodum Macedonius Ambrosium excludens è palatio, exclusus est è templo; ita vos Christum excludentes è domo, vicissim excludemini è calo. Tunc enim dicetur: *Et clausa est ianua*, quando nimirum vos dicitis: *Matth. 25. 10.*
Domine, Domine aperi nobis. Tunc enim & ille respondebit: *Amen dico vobis, nescio vos.* Cuius rei Tragicum exemplum nobis suppeditat Ioannes Duegenius, in speculo tristium, de homine, quem à multis virtutibus laudat. Nulli enim erat obnoxius blasphemix in Deum. Nulla in eo erat superbix nota. Demisso esse animo videbatur; demisso vultu incedebat. Abstinentiã quoque, & castis se se moribus vbique commendabat. Hic talis in vita, morrem quoque parem putabatur habiturus. Sed secus euenit. Nam postquam extremum diem obiit, funus ductum est, & cadauer in templum solenni pompa perlatum. Ibi, dum Episcopus sacris operatus est, nouum planè, & admirabile spectaculum præsentium se se oculis obiecit. Quotiescumque enim Episcopus ad populum conuersus dixit: *Dominus vobiscum*, toties illi visa est lignea Christi Domini in crucem suffixi imago, manus ambas clavis eximere, digitisque aures suas obturare, ne preces pro defuncto factas excipere cogeretur. Eo monstro attonitus Præsul, statuit, peracto demum sacrificio, tam stupendæ rei causam exquisitiùs indagare. Quod vbi fecit, nihil ab eius aut vicinis, aut familiaribus aliud potuit exprimere, quàm præclarum vitæ laudabilis testimonium. Et creuit non parum inde admiratio, donec tandem certis authoribus accepit, quàm asper ille atque immitis extiterit in egenos; à quibus iuuandis adeò abhorruit, vt, ne vocem quidem eorum mendicantium ferre posset. Qua de causa, remotiùs ab ædium ianua, & prospectu in plateas, nouum sibi domicilium struxit, vbi conditus nullos vel maximos pauperum clamores percipere posset. Hac inclementia cognita, facilè intellexit Episcopus vrbis, non immeritò Christum Dominum preces pro mortuo fufas audire noluisse, quem sciuerat & ipsum ad clamores pauperum aures suas occlusisse. Hoc etiam vtique in

Io. Duegen.
 Hisp. in speculo tristium
 cap. 3.

supremo iudicio faciet, atque coram Patre suo, cuius vel imago id mortalibus ostendit, manibus aures suas obstruens. Quid enim Prover. 23. 13. aliud vaticinatus est Salomon, cum dixit? *Qui obturat aures suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur.*

CAPVT LIII.

Cladem Ierosolymitanae urbis ac Iudaeorum, ob Dei Filium tam crudeliter tractatum, illatam imaginem esse poenae talionis, & eorum, quae etiam impoenitentes Christiani merentur, dum per quae quis peccat, per eadem & punitur.

I.

Luc. 23. 28.

Multi dolent & flent, si socijs, aut amicis calamitas accidat; & neque dolent, neque flent, de calamitate sibi impendente. Quod etiam Christo Domino nos redimente, evenit. *Sequebatur illum multa turba populi, & mulierum, quae plangebant, & lamentabantur eum. Conversus autem ad illas IESVS dixit: Filia Ierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flate, & super filios vestros.* Bonum fuit utique, ut Christi innocentis morte dolerent, immo malum fuisset, si non doluissent; sed, quae

Matth. 7. 5.

si diceret ad turbam Christus: *eyce primum festucam de oculo tuo; aut, medice curate ipsum,* ita iubet turbam illam flere super se, & super filios suos; quibus non videntibus gravissima mala impendebant, ob Christum Servatorum tam truculentè habitum & occisum. In quo si caelestis Pater peccata aliena tam severè puniuit, quid Iudæis futurum erat, ob peccata sua, & illam ipsam immanitatem, qua Redemptorem suum iniquissimè interemerunt?

Luc. 23. 31.

Quia si in viridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet? Quoniam autem Iudæi illi vera quaedam imago sunt induratorum, impoenitentium, & Christi passionem ac sanguinem contemnentium, ostendendum est, quàm iustè primum illi, iuxta omnia, quae ipsi in Christum patrarunt, eadem passi sint; deinde, quòd eadem nobis, nisi poenitentiam agamus, sint metuenda, Christo dudum illud oraculum ponente: *In quo iudicio iudicaveritis, iudicabimini;*

Matth. 7. 2.

Ioseph, lib. 7. & seqq. Antiquit. Tacit.

& in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Sumam autem omnia ex probatissimis authoribus, qui plerique, quare tanta mala